

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

שער
שלישי

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

בתרגום חפשי ללשון הקודש

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

(ערב) חג השבועות

(חלק כח)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלוקטי שיחות
שבוע חג השבועות, איז סיון, ה'תשפ"ו (א)

LIKKUTEI SICHOT
TARGUM L'LOSHON HAKODESH

Copyright © 2026
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

חג השבועות (ערב)

להיותו מעשה הדורש ריבוי זמן – ואזי מובן כיצד נדחתה מפניו עלייתו של משה להר;

משא"כ „בנה מזבח והקריב עליו קרבן” אינו דורש אריכות זמן, ובודאי אינו דבר חידוש הקשור למתן תורה דוקא, שהרי ענין של בניית מזבח והקרבת קרבנות מצינו גם אצל אדם הראשון, נת, האבות וכו' – ולמה יהיה דבר זה נחוץ כל-כך עד שתדחה מפניו עליית משה להר?

גם אינו מחוור: מפשטות לשון הגמרא⁷, והקריב עליו קרבן משמע שמשה רבינו הקריב בעצמו קרבן על גבי המזבח שבנה; אבל בכתוב⁸ נאמר „וישלח את נערי בני ישראל ויעלו עולות גו", היינו שהקרבה זו היתה (לא על-ידי משה עצמו, כבניית המזבח, שבה נאמר בכתוב „ויבן מזבח, אלא) על-ידי „נערי בני ישראל”⁹.

ומזה משמע דבר חידוש (גדול), שדברי הגמרא¹⁰ „והקריב עליו קרבן”

א. איתא בגמרא (בסוגיא דמתן תורה¹): בשני (בסיון) עלה משה וירד, בשלישי עלה וירד . . ברביעי עלה וירד בחמישי בנה מזבח (כדכתיב² ויבן מזבח תחת ההר. רש"י) והקריב עליו קרבן.

וצריך להבין: לאחר המסופר „ויבן מזבח גו" מתוארת בכתוב³ הכנסת בני ישראל בברית על-ידי משה – בני ישראל קבלו עליהם „ספר הברית” באמירת „נעשה ונשמע”, ומשה לקח מן הדם (של הקרבנות), ויזרוק על העם ויאמר הנה דם הברית גו”.

ואינו מחוור: למה נאמר בדברי חז"ל רק ש„בנה מזבח והקריב עליו קרבן”, ולא נזכר ההמשך – שהכניס את בני ישראל בברית⁴?

ואדבר: כוונת חז"ל כאן היא לבאר הטעם שלא עלה משה רבינו⁵ להר בחמישי בסיון (כמעשהו בימים הקודמים), מפני טרדתו ביום זה, ואם כן, לכאורה היה להם להזכיר לכל לראש את ענין כניסת בני ישראל בברית, שהרי זהו ענין עיקרי ביותר בהכנות לקבלת התורה – בנוסף

(1) שבת פה, א.

(2) משפטים כד, ד. – והוא כהדיעות שפרשה זו לפני מ"ת נאמרה (הדיעות בחז"ל ומפרשים עד"ז – נקבצו בתו"ש עם ה"פ ובמילואים לשם סכ"ז).

(3) שם, ו ואילך (בפרש"י שם).

(4) וראה מכילתא יתרו (יט, י"א) „ומה עשה משה בחמישי . . בנה מזבח . . נטל מדם העולה כו”.

(5) להעיר מחדא"ג מהרש"א שבת שם.

(6) אע"פ ש"ל שכיון שעליותו להר היו בהשכמה (שבת פו, א (ובפרש"י). פרש"י יתרו יט, ג) – כיון דאידיחי (ע"י פעולה קצרה אפילו) אידיחי.

(7) וכ"ה ברשב"ם משפטים כד, א: בנה מזבח והקריב קרבנות. וראה שוח"ט מזמור א: משה בנה מזבח כו' זה הקריב כו' (אלא ש"ל דקאי על הקרבנות דימי המלואים).

(8) משפטים שם, ה.

(9) ראה פרש"י ועוד עה"פ. זבחים קטו, ב (ובפרש"י ותוס' שם).

(10) אבל במכילתא יתרו שם: „והקריב עליו

בפרט כבנידון דידן, שאינו נבנה במשכן ובמקדש, ועל-אחת-כמה-וכמה שאינו חלק מהם – לכאורה אינה אלא הכשר שאפשר לעשותו גם על-ידי אחרים (ובפרט על-ידי משרתי משה, זקני ישראל וכיוצא בזה), ולמה היה משה צריך להתעסק בעצמו בבניית המזבח?

אך על-פי הנ"ל הדבר מובן:

מאחר שבבנין מזבח זה היתה חשיבות מיוחדת בשייכות למתן תורה (כדלקמן), היה הדבר מוכרח להעשות על-ידי משה רבינו דוקא (כשם שכל הענינים הקשורים לקבלת התורה נעשו על-ידי משה דוקא).

וזהו גם ההסברה להוספת הגמרא „והקריב עליו קרבן” – היינו שמשה רבינו הקריב בעצמו קרבן על-גבי המזבח – כי (מלבד זאת שההקרבה על-ידי משה בכלל יש לה חשיבות מיוחדת (כנ"ל), הרי בנידון דידן היתה ההקרבה גם לצורך זה ש„בנה מזבח”, שכן) שלימותו של מזבח היא כאשר מקריבים עליו קרבנות,

[כתוכן הענין של „קייץ המזבח”¹³ – שאין להשאיר את המזבח „בטל” מן הקרבנות – כיון ששלימותו של מזבח היא כאשר מקריבים עליו קרבנות],

ולפיכך, קיום „בנה מזבח” בשלימותו היה כרוך בכך ש„הקריב עליו (משה רבינו בעצמו) קרבן”.

ג. הענין הנ"ל – חשיבותו המיוחדת של המזבח שבנה משה בשייכות למתן תורה – מצינו גם

(13) שקלים פ"ד מ"ד (וברע"ב ועוד שם). כתובות קו, ב. ועוד.

(אינם מכוונים לקרבנות שנזכרו בפירוש בכתוב, אלא) פירושם שמשה עצמו הקריב קרבן אחר (שלא נזכר בכתוב)¹¹.

[ויומתק עפ"י מה שבגמרא נקטו „קרבן” (לשון יחיד) – ולא „קרבנות” לשון רבים (כבכתוב – „עולות . . זבחים . . שלמים . . פרים”)].

ונמצא, שלא זו בלבד שנשמט מן הגמרא המשך הסיפור (ביום החמישי) האמור בכתוב, אלא עוד זאת: בסיפור הגמרא נוסף ענין חדש שלא נזכר בכתוב!

ומזה גופא משמע, שהחידוש של החמישי בסיון (בכל הנוגע להכנות למתן תורה, ובפרט – ההכנות של משה) מתבטא בעיקר בענין „בנה מזבח כו”.

ב. וזהו גם הביאור לכך שמשה נתעסק בעצמו בבניית המזבח – דלכאורה:

בשלמא מה שמשה „הקריב עליו קרבן”, ולא הסתפק בקרבנות שהביאו „נערי בני ישראל”, מובן, כי המחשבה והכוונה בעת ההקרבה הן, כידוע¹², ענין עיקרי בקרבנות, ולפיכך יש חשיבות והידור מיוחד בקרבן שהקריב משה עצמו לעומת הקרבנות שהקריבו „נערי בני ישראל”; אבל בניית מזבח –

עולה ושלמים נטל מדם העולה כו' מדם השלמים כו” – ומוכח לכאורה, שלהמכילתא הקריב משה העולות והשלמים המפורשים בכתוב. ובפשוטות י"ל ד„הקריב” היינו ע"פ ציוויו (או יש לפרש ע"ד פרש"י ד"ה לישנא אחרינא – זבחים שם).

(11) להעיר מתוד"ה וישלח – כריתות ט, א. (12) ראה רמב"ן ויקרא א, ט. ובכ"מ. וראה לקו"ש חיי"ז ע' 12 (וש"ג). ועוד.

(ותורה שבכתב גופא) תייחס את התמיד שמקריבין לדורות לעולת התמיד העשויה בהר סיני, „שנעשית בהר סיני קודם לתורה“²²?

וי"ל, וכן מסתבר לומר, שאע"פ שהיה זה „קודם לתורה“, מכל מקום, משנעשה הדבר ביום חמישי בסיון, שמהותו היא הכנה (סמוכה) למתן תורה, היה בזה גדר של (עולת תמיד הנעשית) לאחר מתן תורה²³, עד שעל עולת התמיד לדורות נאמר שהיא (אותה העולה), „העשויה בהר סיני“²⁴.

וזה גופא הטעם להדגשת התורה „העשויה בהר סיני“ – ללמדנו את זאת

בנוגע לקרבנות שהיו מקריבים על-גבי המזבח:

על הפסוק¹⁴, „עולת תמיד העשויה בהר סיני“ הובאה בגמרא¹⁵ דרשת ר' עקיבא „קרבנה ושוב לא פסקה“ – היינו שקרבן התמיד הוקרב כבר „בהר סיני“, לפי ש„עולה“¹⁶ שהקריבו ישראל במדבר (על-גבי המזבח שבנה משה) עולת תמיד הואי (ומאז ואילך „שוב לא פסקה“). וכוונת הדברים, כדרשת הספרי¹⁷ שהביאו התוס'¹⁸, „שנעשית בהר סיני קודם לתורה, והיינו בחמישי שבנה מזבח“.

ולכאורה אינו מובן^{18*}: ידוע¹⁹ שאנו מקיימים גם את המצוות ש„לפני הדיבור“²⁰ (לא מצד הדיבור והציווי שלפני מתן תורה, כי אם) „מפני¹⁹ שהקב"ה צוה אותנו על ידי משה רבינו (בסיני²¹)“ – ואם כן, איך יתכן שהתורה

14 פינחס כה, ו.

15 חגיגה ו, ב. וראה ספרי זוטא פינחס שם. 16 ל' הש"ס חגיגה שם, א. – וכן ס"ל לרע"ק, כמהמשך הגמ' שם [ובפשטות זה שאמרו (שם, ב) „ר' עקיבא הא נמי דאמרן“ הכוונה לדרשתו הנ"ל „קרבנה ושוב לא פסקה“ דקאי על העולת תמיד דה' סיון (כמ"ש בתוס' שם). וצ"ע בחי' רעק"א (המלוקט) שם]. ולהעיר מאוה"ת פינחס (כרך ו) ע' א'תתקלג.

17 חגיגה שם ד"ה רבי עקיבא (ולכאורה זוהי גם הכוונה בתחילת הד"ה שם).

18 ובספרי (פינחס שם) לפנינו ליתא.

18* בהבא לקמן – ראה גם אוה"ת משפטים (כרך ח) ע' ג'מב.

19 פיה"מ להרמב"ם חולין ספ"ז.

20 ל' הש"ס חגיגה שם (א"ב). וביבמות ה, ג) גם לענין תמיד.

21 ראה לקו"ש ח"ח ע' 49 והערה 6 שם (ולקו"ש חכ"ו ע' 116 הערה 27) – שכוונת הרמב"ם לשלול גם הציוויים למשה דלפני מ"ת.

ע"ש. ולהעיר מגו"א לפרש"י שלח טו, לב (בסופו).

22 להעיר ממש"נ (ואתחנן ה, יב. שם, טז) כאשר צוך, ובפרש"י (משבת פו, ריש ע"ב), „קודם מ"ת במרה“. אבל: (א) שם לא מפורש בתושב"כ מקום הציווי (ולכמה מפרשים – ראה רשב"ם, ראב"ע, בחיי (וראה גם רמב"ן) ועוד – קאי על הציווי דדברות הראשונות). (ב) בנדו"ד נאמר לא רק „כאשר צוך“, כ"א „העשוי“ בהר סיני, שהיא אותה העולה.

23 וראה תוד"ה העולה – יומא לד, א: והיא היתה ראשונה לכל הקרבנות ציבור. ולהעיר ממ"ש בכמה מפרשים (טורי אבן חגיגה שם, א). מראה הפנים לירושלמי מגילה פ"א הי"א. ועוד. וראה גם אוה"ת משפטים שם) – דלדעת הבבלי, אין קושיא על המ"ד (זבחים קטז, א) דכ"נ לא קרבו שלמים ממש"נ „ויעלו גוי' שלמים“ – כי ע"י קרבנות אלו נכנסו לברית ויצאו מכלל ב"נ (משא"כ להירושלמי מגילה שם. ב"ר פכ"ב, ה ש"נ). וראה תו"ש משפטים שם במילואים סכ"ט.

24 ופשוט שאין זה סותר מה שתמיד „ישנו לפני הדבור“ (כנ"ל הערה 20) – כי המעלה היא (לא בזה שאין בו התוקף ד„דיבור“ דמ"ת – שהרי אי"ז מעלה אלא חסרון – כ"א) בזה שישנו לפני שניתנו שאר המצות ואפילו אנכי (בו בסיון).

גופא, שהעולה שהקריבו בחמישי בסיון היה בה הגדר ד"הר סיני", מתן תורה.

ד. הנקודה האמורה, שעולת התמיד בחמישי בסיון היתה בגדר ד"הר סיני" (מתן תורה), נוגעת גם להלכה:

בנוגע ל"עולה שהקריבו ישראל במדבר" מצינו פלוגתא²⁵ אם "טעונה הפשט וניתוח" אם לאו. ומבואר בגמרא²⁶, שהדבר תלוי במחלוקת ר' ישמעאל ור' עקיבא: לשיטת ר' ישמעאל ש"כללות נאמרו בסני ופרטות באהל מועד", הרי שבאותה שעה לא ניתנו עדיין הדינים ("פרטות") של הפשט וניתוח; משא"כ לשיטת ר' עקיבא, ש"כללות ופרטות נאמרו בסני", היתה העולה "טעונה הפשט וניתוח", כי גם "פרטות" (כולל דיני הפשט וניתוח) נאמרו כבר בסני.

ולכאורה תמוה²⁷: הלא לכל הדעות הוקרבה העולה בחמישי בסיון, לפני מתן תורה – ואם כן, למאי נפקא-מינה אם "פרטות נאמרו בסני" לענין אופן הקרבת העולה שקודם מתן תורה?

ועל כרחק צריך לומר, דהיינו משום שהעולה שהוקרבה בחמישי בסיון היה לה כבר גדר של "הר סיני" (מתן תורה)²⁸. ולכן, לשיטת רבי עקיבא

(25) זבחים קטו, ב. וראה גם חגיגה שם, ב. וראה ירושלמי ובר שם ובמפרשים.

(26) זבחים שם. וראה גם חגיגה שם.

(27) כקושיית רעק"א חגיגה שם. – ובמאירי חגיגה שם (ע"א): עולת תמיד כו' נצטוו עלי במרה . . כללות ופרטות נאמרו בציווי ראשון הן במרה הן בסני.

(28) וגם לר' ישמעאל אפשר לומר, דזה שהקריבו עולות ושלמים אז, הי' אותו הגדר

ש"כללות ופרטות נאמרו בסני", הנה ביחד עם הציווי²⁹ (וההוראה המיוחדת) להקריב עולת תמיד בחמישי בסיון, נאמרו גם "פרטותיה" (כולל דיני הפשט וניתוח)³⁰, כי גם הציוויים שבחמישי בסיון הם בכלל דבריו "כללות ופרטות נאמרו בסני".

ה. ואם כנים הדברים – יש לומר ההסברה בזה, ובהקדים:

בנוגע לענין ערב שבת וערב יום-טוב (שבו, ביום הקודם לשבת ויום-טוב, יש להתחיל בהכנות לשבת ויום-טוב) – מצינו, שאין זה רק ענין מצד הגברא,

– היינו, שכדי שהאדם יוכל לשמור שבת ויום-טוב כדבעי, נדרשת הכנה מצדו, שהוא יכין עצמו לקבל את עניני שבת ויום-טוב, ועל-דרך מאמר חז"ל³¹: מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת מי שלא טרח כו' –

אלא זהו גם ענין שמצד החפצא, מצד שבת ויום-טוב עצמם: בערב שבת

דעולות ושלמים דלאחר מ"ת (וזבחת עליו גו" – יתרו כ, כא – הובא בפרש"י חגיגה (סע"א) וזבחים (סע"ב) שם), אלא דמכיון שעדיין לא נאמרו "פרטות", לא היתה טעונה הפשט וניתוח (ראה מסקנת הגמ' חגיגה שם, ב: שאין הפשט וניתוח אלא מאהל מועד ואילך סמי מכאן ר' ישמעאל).

(29) ראה רש"י חגיגה שם ד"ה ואי ס"ד: וחובת הדורות מפי הגבורה (וראה בד"ה שלאח"ז "עולת רא"י . . ומאיליהם הקריבוה"). וראה טורי אבן שבערה הבאה.

(30) ראה טורי אבן (אבני מילואים) חגיגה שם (ד"ה מי איכא, קרוב לסופו). – וע"פ המבואר בפנים (דמש"נ "העשוי" בה"ס" מלמד דהתמיד דה' סיון הי' בו הגדר דמ"ת) יומתק ביותר מ"ש בטו"א שם דאין לומר בנוגע להקרבת התמיד שהיתה הוראת שעה. ע"ש.

(31) ע"ז ג, א.

[בסגנון תורת החסידות: בערב שבת ויום-טוב מאיר כבר „מעין“ הגילויים של שבת ויום-טוב].

ו. ומזה מובן גם בנוגע לכל יום-טוב בפרטיות – שהרי כל יום-טוב יש לו „מועד“ (זמן קבוע בשנה)³⁷ משלו – שעניני היום-טוב מתחילים כבר ב„ערב“ היום, וכן היה גם כאשר יום-טוב זה נקבע בפעם הראשונה.

ועל-דרך מה שמצינו בחג הפסח, שזמן הקרבת הפסח (אשר עליו נאמר „ואמרתם³⁸ זבח פסח הוא לה' אשר פסח גו'") הוא ב"ד בניסן, הגם שהמאורע „ופסח ה"³⁹ היה רק בליל ט"ו ניסן (שבו מתחיל חג הפסח)⁴⁰.

ועל-דרך-זה הוא בנוגע למתן תורה⁴¹, בשישי בסיון⁴² – שכבר

20

פניהם לא בשחרית כו' והטעם . . . ובערביהם כבר הובדלו העם ממלאכה וקדש היום והם אטורים במספד ותענית כו'. וראה שם, שגם בערבי שבתות ה' צ"ל כן, אלא ש„אם היינו עושין כן לשבתות הרי חצי השנה לא היינו מתחננים“ ע"ש.

(37) להעיר מרד"ה תקעו תרס"א, תרצ"א (סה"מ קונטרסים ח"א קכב, א"ב).

(38) בא יב, כו.

(39) שם, כג.

(40) כפי שנק' בלשון חכמים (וגם בל' תורה – ראה תשא לד, כה. וראה הגש"פ עם לקוטי טעמים מנהגים וביאורים (קה"ת, תשמ"ז) ע' תרסח בהערה).

(41) ואדרבה: בנוגע למ"ת הוא ביתר שאת כו' לגבי שאר יו"ט – כי מ"ת קשור עם יום חמשים לעומר, המשכת שער הנו"ן (לקו"ת פרשתנו י, ד. שה"ש לה, ג. וראה לקו"ש ח"ג ע' 996 ואילך) – שזה ה' בחמישי בסיון (שהרי מ"ת ה' ביום נ"א לעומר – שו"ע אדה"ו או"ח סתצ"ד סוס"א).

(42) וגם לר' יוסי שהי' בו' בסיון* (שבת פו, ב)

ובערב יום-טוב יש כבר „מעין“ (וממילא – גדר) קדושת שבת וקדושת יום-טוב.

אלא שבזה גופא (בקדושת שבת ויום-טוב שהתחלתה בערב שבת ויום-טוב) יש כמה דרגות. ולדוגמא:

בזמן הסמוך ביותר לשבת ישנו ענין ההוספה מחול על הקודש, ובלשון חז"ל³², שיום השבת (הוא כ„זאב“ ה„טורף“ מלפניו ומלאחריו“. וכפי שכבר נתבאר במקום אחר בארוכה³³, שתוספת שבת אינה (רק) דין בגברא – שיש עליו חיוב להוסיף מחול על הקודש (לקבל על עצמו תוספת שבת)³⁴ – אלא שהתוספת באה מן השבת, והיא הוספה בשבת עצמה: יום השבת „טורף“ מלפניו ומלאחריו, כי קדושת יום השבת מתפשטת בזמן הכי סמוך אליו³⁵.

קודם לכן – זמן ערב שבת (ויים-טוב) לאחרי חצות, שאסור לומר בו תחנון, ויסוד הדבר הוא (לא מצד הכנת הגברא, אלא) מפני שקדושת שבת ויום-טוב מאירה כבר בזמן זה, באופן השולל את ענין אמירת תחנון.

ועל-דרך-זה בנוגע לכללות יום ערב שבת ויום-טוב – שהטעם שיום זה נקרא על-פי תורה בתואר „ערב שבת“ הוא מפני שביום זה מתחילים כבר עניני שבת ויום-טוב³⁶.

(32) מכילתא יתרו כ, ת. וראה לקו"ש חט"ז (ע')

231 הערה * (8) כמה נוסחאות בלשון המכילתא.

(33) לקו"ש שם ע' 233 ואילך.

(34) וראה לקו"ש שם – ב' אופנים בזה גופא.

(35) עייג"כ לקו"ש חט"ז ע' 58.

(36) ראה אבודרהם סדר תפלות השבת בתחלתו

„כי בערבי ימים טובים . . . נוהגין שלא ליפול על

(* וראה אוה"ת (שבהערה * 18): סמוך למ"ת שני ימים.

בחמישי בסיון, ערב מתן תורה, התחילו הענינים של מתן תורה^{42*}.

וזהו ההסבר לכך שקרבנות החמישי בסיון היו יכולים להיות בגדר של קרבנות שלאחרי מתן תורה – מפני שבאותה שעה כבר היתה התחלת הגדר, הגילוי והפעולה של מתן תורה.

ועפ"ז מיושב גם מה שאמרו בגמרא „בחמישי בנה מזבח כו" מבלי להזכיר שמשוה הכניס את בני ישראל בברית כו"י:

הפעולות שעשו משה ובני ישראל כדי להכנס בברית (כאמירת נעשה ונשמע, הזאת הדם כו"י) היו ההכנה שמצד בני ישראל, לעשותם מוכשרים לקבלת התורה, אבל הן לא היו „חלק" ממתן תורה גופא; מתן תורה בא מלמעלה, בדרך מתנה, מצד הנותן.

משא"כ במזבח שבנה משה (ובקרבתן שהקריב עליו⁴³) כבר ניכרה (דוגמת) פעולת מתן תורה עצמה; ולכן דבר זה הוא חידוש עיקרי שיש בחמישי בסיון, ערב מתן תורה⁴⁴.

ז. ועדיין דרוש הסבר: מדוע ענינו של מתן תורה (שהתחיל עוד בערב מתן תורה) בא לידי ביטוי דוקא בענין זה, „בנה מזבח והקריב עליו קרבן", ולא בענין אחר?

ומזה מובן, שבכך באה לידי גילוי וביטוי הנקודה העיקרית במתן תורה.

וי"ל הביאור בזה:

תכלית מתן תורה היא, שעל-ידו ניתן הכח לעשות את חפצי העולם לחפצא דקדושה⁴⁵, ולמלא את כוונת הבריאה – בלשון הידועה – לעשות לו יתברך דירה בתחתונים⁴⁶, בזיכוכ „גשמיות הגוף והעולם" עד שיוכלו לקבל את „גילוי אור ה' שיאיר לישראל ע"י התורה"⁴⁷.

[ובזה מבאר רבינו הזקן⁴⁸ את הטעם שאין אדם יוצא ידי חובת מצות תלמוד תורה בהרהור בלבד, אלא יש הכרח בענין הדיבור בתורה, כי תכלית מצות תלמוד תורה היא להמשיך את „אור ה'" על הגוף והנפש הבהמית, וזה נעשה על-ידי עקימת שפתיו דוקא, דהוי מעשה].

וענין זה (זיכוכ גשמיות העולם) נמצא בגלוי בענין המזבח והקרבנות – עשייתם של אבנים גשמיות מזבח לה', ועל-דרך-זה בקרבנות – נטילת בהמה גשמית וקירובה והעלאתה מתוך מצב של חולין, על-ידי הקרבתה על-גבי

– הרי זה משום שמשוה הוסיף יום אחד מדעתו (שם פז, א), אבל מצד הקב"ה „היתה ראוי לינתן בשש"י (תוד"ה יום הששי – ע"ז ג, א). וראה לקו"ש ח"ד ע' 1029 הערה 24, די"ל דגם לר' יוסי, מצד ההמשכה שמלמעלה ה' התורה ראוי לינתן ביום ה' לעומר (ו' סיון) לפי שאו הוא המשכת שער הנו"ן (כנ"ל הערה הקודמת).

(42* ובאוה"ת משפטים (שבעה ערה * 18) מקשרו עם הקדמת נעשה לנשמע דחמישי בסיון. וראה גם צל"ח פסחים סח, ב.

(43) ויש לומר שקרבנו של משה לכו"ע ה' בו החשיבות דמ"ת (משא"כ דנערי בני" דתלוי בהדיעות (תגיגה שם, א"ב) אם עולת רא"י הואי או עולת תמיד. ועוד. ואכ"מ).

(44) ולהעיר מסדר הענינים במכילתא

(שבעה ערה 4): זה יום ששי שנתנה בו תורה ומה עשה משה בחמישי השכים בבקר ובנה מזבח כו"י.

(45) ראה בארוכה לקו"ש חט"ז ע' 212 ואילך.

(46) נתחומא נשא טז. ועוד. תניא רפ"ז.

(47) ל' התינא שם בסוף הפרק.

(48) שם רפ"ז (מז, א). וראה ג"כ שם ספמ"ט.

אלא שהענין בזה הוא: תוכן ה"ערב" (וההכנה) דמתן תורה והחידוש שבו הם (לא בפעולות של "עליה" למעלה אל ההר, אלא להיפך) דוקא ב"ירידה" ובפעולה בחפצא של העולם, כנ"ל, לעסוק בעבודה ב"תחתונים" 57 – בניית מזבח (מאבנים גשמיות) והקרבת בהמה גשמית על-גבי המזבח –

על-דרך כללות ענין מתן תורה, שהיה באופן של "ירד הוי' על הר סיני ונתן את התורה. . על הארץ דוקא" – אף ש"היה יכול להעלות את ישראל למעלה על השמים ליתן להם התורה בשמים" – כי ה"כוונה בנתינת התורה הוא שיהיה עבודת הבירורים למטה" 58.

22 ט. ידוע הכלל 59, "לעולם קוראין (פרשת) במדבר סיני קודם עצרת". ושייכות "במדבר" ל"עצרת" 60 היא שייכות גלויה 61 – שהרי כמה טעמים אמרו חז"ל 62 (על הפסוק 63, "וממדבר מתנה") על שייכות ה"מתנה" דתורה ל"מדבר" דוקא.

ובנקודה זו יש שייכות מיוחדת בין פרשת במדבר לערב שבועות (חמישי בסיון) – ולהעיר שבשנה זו (תשמ"ה) חלה שבת במדבר בחמישי בסיון:

המזבח והקרבת העולה כו' – קרא (בו ביום) מ"בראשית כו". ע"ש.

(57) ראה גם לקו"ש ח"ד ע' 1026 ואילך.

(58) סה"מ תש"י ס"ע 224. ועד"ז בכ"מ.

(59) רמב"ם ה' תפלה פ"ג ה"ב (המנהג הפשוט). תושו"ע אר"ח סתכ"ח ס"ד.

(60) ראה לקו"ש ח"ח ע' 1 הערה 1. ועוד.

(61) ראה גם לקו"ש שם ס"ע 236 ואילך.

(62) עירובין נד, א. במדב"ר פ"ט, כו. תנחומא

חוקת כא.

(63) חוקת כא, יח.

המזבח, עד שהיא נעשית קדושה בגלויה 49.

ולכן הגילוי של מתן תורה בא לידי ביטוי בערב מתן תורה בענין "בנה מזבח והקריב עליו קרבן".

ח. עפ"ז יובן גם מה שענין "בנה מזבח והקריב עליו קרבן" היה סיבה לכך שמשה "לא עלה" (להר), היינו שענין זה דוחה את העליה – דלכאורה:

אמנם מצד כניסת בני ישראל לברית היה משה צריך לבנות מזבח ("שתים עשרה מצבה לשנים עשר שבטי ישראל" 50) לכל פרטיו 51 – אך מכל מקום, הלא היה ביכולתו למצוא זמן באותו היום, לפני זה, עבור העליה להר (לכל הפחות לזמן קצר) 52.

[ועל-דרך מה שביום הרביעי (לאחר ירידתו מההר) נמצא בידו הזמן (א) לספר לבני ישראל "את כל דברי ה' ואת כל המשפטים" 53 (מצות פרישה והגבלה, ושבע מצוות בני נח ושבת כו' שניתנו להם במרה) 54, וכן (ב) לכתוב "מבראשית ועד מתן תורה" ו"מצות שנצטוו במרה" 55 – וכל זאת 56 באותו היום!].

(49) ראה ג"כ לקו"ש חט"ז ע' 479 ואילך. ועוד.

(50) משפטים כד, ד. ובפרט לדעת חכמים (מכילתא יתרו שבהערה 4) "ב מצבה על כל שבט ושבת כו".

(51) ובפרט שבגמ' שם נזכר דק ש"בנה מזבח והקריב כו", ותו לא.

(52) ראה לעיל הערה 6.

(53) משפטים שם, ג.

(54) פרש"י שם.

(55) פרש"י שם, ד.

(56) ולדעת המכילתא יתרו שם, אחרי בניית

הפקר לכל כמדבר⁷⁰. – ועוד, בעבודת האדם, בדוגמת מקום המדבר:

הכוונה במתן תורה היא (כנ"ל) – נתינת הכח על-ידי התורה להפוך חפצא בעולם לחפצא דקדושה, לעשות דירה לו יתברך בתחתונים, ו"תחתונים" היינו (כביאור רבינו הזקן⁷¹) – "התחתון במדריגה שאין תחתון למטה ממנו בענין הסתר אורו יתברך . . עד שהוא מלא קליפות וסטרא אחרא שהן נגד ה' ממש".

23 ולכן ניתנה התורה כמדבר⁷², שכן המדבר – שלא ישב אדם (העליון) שם⁷³ – הוא מקום הקליפות והסטרא-אחרא⁷⁴. וזהו ענינה של התורה, להפוך את "מדבר" העולם הזה לדירה לו יתברך.

וזהו החידוש שנתחדש בחמישי בסיון, שכבר בערב מתן תורה התחילה העבודה של "בירור" המדבר דלעומת-זה, על-ידי שימוש באבנים שבו לעשותם מזבח⁷⁵ לה⁷⁶.

70 ראה במדב"ר ותחומא שבהערה 62. במדב"ר פרשתנו שם.

71 תניא פל"י.

72 ראה עד"ז לקו"ש חכ"א (ע' 154 ואילך) במעלת המשכן לגבי ביהמ"ק שבירושלים – לפי שהי' במדבר דוקא.

73 ירמ"י ב, ו. לקו"ת פרשתנו ד, ג (וראה גם שם ב, סע"ב). נשא כ, ג. ראה לב, ב. ועוד.

74 לקו"ת שם.

75 להעיר מהשקו"ט בענין לשמה בבנין מזבח (ראה מכילתא, מכילתא דרשב"י ורש"י יתרו כ, כא. צפע"ו עה"ת שם (וש"י). לקו"ש חכ"א ע' 255 הע' 38).

76 להעיר אשר באותם הימים לא הי' משה פונה לעסקיו (מכילתא ורש"י יתרו יט, יד), אפילו לא לעסקי משה, כ"א ממוצע המחבר בין ה'

אחד הענינים ב"מדבר" המביא⁶⁴ את ה"מתנה" דתורה הוא, בלשון חז"ל⁶⁵, "אם אדם משים עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו"⁶⁶ תורה ניתנה לו במתנה" – ביטול.

והיכן מצינו ענין זה בגלוי ובהדגשה במתן תורה – בענין הקדמת נעשה לנשמע, המורה על ביטול בשלימות לה⁶⁷ (משים עצמו כמדבר⁶⁸) – ואמירת "נעשה ונשמע" היתה (כנ"ל) בחמישי בסיון.

אבל על-פי המבואר לעיל, שעיקר החידוש של החמישי בסיון (בשייכות למתן תורה) הוא בזה ש"בנה מזבח והקריב עליו קרבן", צריך לומר שגם ענין זה קשור ל"מדבר".

והביאור בזה:

הטעם שהתורה ניתנה כמדבר דוקא הוא [נוסף על המובא לעיל, מצד ה"תכונות" של המדבר הנדרשות מן הגברא – האדם ("משים עצמו כמדבר זה כו", וכיוצא בזה⁶⁹)] מצד החפצא של התורה, כמאמר חז"ל שהתורה היא

64 אין הכוונה שזה ממש"ך הענין דמ"ת – כי "מתנה" באה מצד הנותן (כנ"ל ס"ו. ועייג"כ לקו"ת פרשתנו ה, סע"א. ועוד) – אלא שלאחרי הקדמת הביטול "באה ממילא בתורת מתנה" (לקו"ת שם. ועוד).

65 עירובין שם.

66 ובתנחומא שם הלשון "מפנה עצמו מן הכל" (ועד"ז במדב"ר שם).

67 ובפרט ע"פ המבואר בחסידות (לקו"ת פרשתנו יד, א. שה"ש כב, א (וראה לקו"ת ברכה צט, ג). ובכ"ח) שזהו"ע הביטול לבעל הרצון.

68 ראה גם לקו"ש שם ע' 237 ואילך.

69 ראה במדב"ר פרשתנו פ"א, ז.

בחינת משה רבינו שישנה ב"כל נפש ונפש מבית ישראל"⁷⁸ – שהוא הנותן את הכח, שאפילו בעמדנו בחמישי בסיון, לפני מתן תורה,

– בדרגא של מתן תורה שבשנה זו, שהוא מתן התורה מחדש ובאופן ש"יהיו בעיניך חידושים"⁷⁹, מתן שהוא בדרגא של "מעלין בקודש" ביחס לשנה שעברה –

יתקיים "בנה מזבח והקריב עליו קרבן", ועי"ז מתמלאת כוונת הבריאה, לעשות את העולם לדירה לו יתברך.

(משיחות ש"פ במדבר (ערב חגה"ש)
תשל"א, ליל ערב חגה"ש תשמ"ג)

(78) תניא רפמ"ב.

(79) במכש"כ שבכל יום צ"ל חדשים.

יו"ד. ומכאן גם הוראה לכל אחד ואחד:

בבוא יום החמישי בסיון בכל שנה ושנה – אזי "הימים האלה נזכרים ונעשים"⁷⁷; יש לדעת, שתוכן ההכנה למתן תורה צריך להיות (לא בתנועה של התבדלות מעניני העולם, כי אם אדרבה) בעשיית גשמיות העולם לדירה לו יתברך.

והכח לזה מתקבל ממשה רבינו (שבנה מזבח והקריב עליו קרבן) –

וביניכם (ואתחנן ה, ה. וראה סד"ה פנים בפנים תרנ"ט. ועוד), מן ההר (השם) אל העם (יתרו שם).
(77) אסתר ט, כח וכפי' האריז"ל – ראה רמ"ז בס' תיקון שובבים, הובא ונת' בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.

